

Ennek hatása megint csak az egyedi felhasználókat és az állami intézményeket fogja sújtani.

Az állami és a magánszférát tehát ellentétes érdekek mozgatják, mivel az előbbieket az információt állampolgári jognak, az utóbbiakat árúnak tekintik. Az ellentmondást jól példázza a könyvtárközi kölcsön-

zési hálózatok és az on-demand kiadás együttélése. De mivel mindez még megfelelő egyensúlyt biztosít, törekedni kell a megtartására.

/CRONIN, B. — MARTYN, J.: *Public/private sector interaction: a review of issues with particular reference to document delivery and electronic publishing* = *Aslib Proceedings*, 36. köt. 10. sz. 1984. p. 373–391./

(Reményi Andrea)

Videoszalagok alkalmazása az adatbázisok használatának oktatásában

Az adatbázisok online használatának oktatása a legtöbb esetben magában foglal néhány "élő" keresést is, a hozzá szükséges "élő" oktatóval, terminállal, telefonnal, modemmel és billentyűzettel együtt. Ennek az "élesben" történő gyakorlásnak hátrányai vannak, pl.:

- ◆ az adatbázis esetleg éppen nem hozzáférhető a bemutatás időpontjában, vagy a kommunikációs rendszer éppen nem működik,
- ◆ a tanulók csak egyszer követhetik végig a bemutatást,
- ◆ az adatbázis használati díját minden alkalommal ki kell fizetni, ezért inkább csak az olcsóbbakat használják bemutatási célokra,
- ◆ az oktató korlátozott időtartamban áll rendelkezésre, s technikai segédszemélyzetre is szükség van,
- ◆ az élő kereséshez szükséges berendezések nem könnyen hozzáférhetők.

A probléma megoldását az jelentheti, hogy az adatbázisokban való online kereséseket közvetlenül átvisszük videoszalagra, ami lehetővé teszi a keresés szükség szerint való megismétlését későbbi időpontokban. Az oktatás során pedig elegendő egy képernyő és egy videolejátszó használata. A videoszalagok alkalmazása kiküszöböli az élő keresés oktatási (és anyagi) hátrányait.

E megoldás előzményei közé tartozik, hogy a University of London, Central Information Service már 1978-ban kifejlesztett egy hasonló multimédiás oktatási segédeszközt. [1] Hasonlóképpen, más angol és amerikai könyvtárosképző intézmények is alkalmaztak videoszalagokat a keresési módszerek bemutatására. De a University of California, Berkeley mellett csak a University of Hawaii vett fel

online kereséseket közvetlenül videoszalagokra oktatási célra. [2]

A University of California, School of Library and Information Studies már korábban elkészített egy negyven perces videoszalagot, amely az egyetem online katalógusrendszerének (Melvyl) használatába vezetett be. A keresés egész folyamatát videoszalagra vették és egy mikrofon közbeiktatásával lehetővé tették, hogy a keresést végző oktató magyarázatai is a szalagra kerüljenek.

Ugyanezt a módszert alkalmazták az adatbázisokban való online keresés oktatására. Az így elkészített videoszalagok (amelyeken az oktató magyarázatokkal, kommentárokkal egészíti ki a keresés folyamatának bemutatását) beváltak mind a tantermi oktatásban, mind az egyéni tanulásban, s várható, hogy a drága és nehezen kezelhető adatbázisokban végzett keresésekről is megfelelő választék fog összeállni.

Hivatkozások

1. VICKERY, A. — BATTEN, A.M.: Development of multimedia teaching packages for user education in online retrieval systems = *Online Review*, 4. köt. 2. sz. 1978. p. 367–374.
2. LUNIN, L.F.: The information community; an alliance for progress = *Proceedings of the 44th ASIS annual meeting*, 1981. 18. Szerk. - - White Plains, N.Y., Knowledge Industry Publications. p. 189–191.

/HASKELL, G.: *How videotaped online searches can supplement the teaching of online search strategy?* = *Online Review*, 8. köt. 6. sz. 1984. p. 561–568./

(Papp István)